

OTKRIĆE STARO 6000 GODINA: SRPSKI ARHEOLOZI ISKOPALI DO SADA NAJVEĆU “ŽUPSKU VENERU”

http://www.kosmodrom.rs/otkrice-staro-6000-godina-srpski-arheolozi-iskopali-do-sada-najvecu-zupsku-veneru/?fbclid=IwAR1Iz_1KmlDwYvDgArBTg-txDPy9f-dWtTh-ogQH3WYLUNsdnliVA9d_LmU

13/08/2019

Na arheološkom lokalitetu Vitkovo iskopana je 6.000 godina stara “župska venera”, najveća svoje vrste ikada pronađena. Arheolog Sanja Crnobrnja Krasić, koja je iskopala ovo epohalno otkriće, priča za Kosmodrom o značaju pronalaska, ali i lokaliteta na kom je figura nađena.

Foto: Sanja Crnobrnja Krasić

PIŠE: NEVENA GRUBAČ

Na arheološkom lokalitetu Vitkovo iskopana je 6.000 godina stara skulptura, pripadnica takozvane familije čuvenih župskih venera, najveća svoje vrste ikada pronađena. Poređenja radi, nalazište Vitkovo je starije od Egipatskih piramida.

Figura pripada vinčanskoj arheološkoj kulturi, i svojom monumentalnošću se ističe među ostalim nalazima neolitskog perioda, kojima obiluju srpska arheološka nalazišta. Pronađena skulptura je veća od svih do sada pronađenih župskih venera.

Kosmodrom je razgovarao sa Sanjom Crnobrnjom Krasić, višim kustosom arheologom iz Zavičajnog muzeja Župe, koja je iskopala ovaj fantastičan komad istorije.

Ispostavlja se da je ovo epohalno otkriće ugledalo svetlost dana u zadnji čas.

„Da, 12.08. tekuće godine je trebalo da bude poslednji radni dan na projektu “Zaštitna istraživanja na trasi kanalizacione mreže na Vitkovačkom polju 2019“, pod rukovodstvom Gordane Čadenović iz Narodnog muzeja u Kruševcu i stručne konsultacije dr Adama Crnobrnje iz Narodnog muzeja u Beogradu“, kaže Sanja za Kosmodrom.

Foto: Sanja Crnobrnja Krasić

„Prilikom začišćavanja rova 8, prvo smo ugledali veliki torzo, potom i fragmente glave, postolja za figuru i fragmente nogu. Naravno, odmah smo shvatili da se radi o senzacionalnom otkriću još jedne župske venere, još monumentalnije od ostalih.“

Sanja objašnjava da je novopronađena figura u potpunosti *rodaka* župskih venera, pronađenih 60-ih godina prošlog veka. U pitanju su četiri skulpture po kojima je lokalitet Vitkovo stekao svetsku slavu.

„Međutim, ono što je za nas važno jeste da su druge boginje slučajni nalazi, a novootkrivena skulptura je rezultat naučnih i metodološki urađenih istraživanja, tj. pronađena je u svom izvornom kontekstu, *in situ* na podu neolitske kuće, pored žrvnja i peći.“

Ova antropomorfnu figurina podseća na čuvenu Vidovdanku, pronađenu u Vinči – petougaoono lice, krupne oči, položaj tela – što je posledica toga što pripadaju istoj arheološkoj kulturi.

Međutim, ono što izdvaja župske figure je njihova monumentalnost.

Sa visinom od preko 30 cm, one prosto otvaraju nova pitanja u kontekstu istraživanja Vinčanske kulture.

Foto: Sanja Crnobrnja Krsić

Lokalitet Vitkovačko polje, gde je iskopavanje vršeno, Zakonom je zaštićeno područje na površini od 120 hektara, koje se nalazi u aleksandrovačkoj Župi.

Do sada su na lokalitetu rađene 4 kratkotrajne kampanje zaštitnih istraživanja. Ipak, do sada nije postojao obimniji i sistematski projekat istraživanja Vitkovačkog polja.

„Akademik Borislav Jovanović je isticao značaj lokaliteta Vitkovačko polje rečima: *Da je lokalitet Vitkovačko polje pronađen pre lokaliteta Vinča, kultura bi se nazivala vitkovačka.*“

“Takođe je profesor Jovanović zbog monumentalnosti figura pretpostavio da Vitkovačko polje predstavlja religiozni centar vinčanske kulture.”

“S obzirom da nije bilo sistematskih arheoloških istraživanja ova teza će morati pričekati na svoju potvrdu ili osporavanje“, objašnjava značaj ovog lokaliteta Sanja Crnobrnja Krsić.

Foto: Sanja Crnobrnja Krsić

Sanja naglašava da je podrška Ministarstva kulture esencijalna u lokalnim naporima da se izuzetno bogati lokalitet Vitkovo još detaljnije istraži.

„S obzirom na veoma važne nalaze iz ove kampanje, mi ćemo ove jeseni svakako ponovo predati projekat Ministarstvu kulture, i nadamo se da će ovog puta Ministarstvo podržati naša nastojanja da istražujemo Vitkovačko polje u širokim iskopima.

Sadašnja kampanja se bazirala na otvaranju rovova širine 0,7 metara, i rov u kom je pronađena figura je presekao neolitsku kuću, koja bi trebalo da se istraži u potpunosti.”

“Naravno, kao i svaki drugi arheolog, nadam se podršci nadležnih institucija, Ministarstva kulture i lokalne samouprave, koja je po pravilu izostajala.”

“Ne smemo smetnuti sa uma da je na vinčanskim lokalitetima Belovode i Pločnik konstatovana i dokazana najstarija metalurgija na svetu, najstarija upotreba metala, i to je dodatni razlog da se otvori jedno ovako veliko i značajno nalazište vinčanske kulture kakvo je Vitkovačko polje“, zaključuje naša sagovornica.